

ДОВІРА ЯК ВАЛЮТА ДОПОМОГИ: ЯК ПРАЦЮЄ ІНІЦІАТИВА "ДРОНИ ЗА УКРАЇНУ"

С. 12-17

4-9

10-21

21

Хроніки громади; Дайджест; Війна триває: історія дівчини, яка змінює Україну разом із Фундацією Регіональних Ініціатив;

Розмова з Олесем Шокало: Довіра як валюта допомоги: як працює ініціатива "Дрони за Україну";

Бути українцями. Як батьки за кордоном зберігають національну ідентичність дітей; Як Росія організовує "побєдобєсіє" по світу

Дорогі читачі, ✕

підписуйтеся на наші сторінки в Instagram, Threads і Facebook, діліться думками, ідеями та побажаннями.

Водночас, друкований журнал залишається нашим пріоритетом. Ваша підтримка та інтерес надихають нас працювати далі й розвиватися.

З найкращими побажаннями,
Редакція

instagram.com/
porohyjournall/

facebook.com/
PorohyJournal/

Підписатись
на друковане
видання:
www.porohy.cz

Фото: Наталія Дорогій @natalija.dorohii

ЗМІСТ

Хроніки
громади

4

Дайджест

6

Війна триває

Історія дівчини, яка змінює
Україну разом із Фундацією
Регіональних Ініціатив

8

Розмова

Довіра як валюта допомоги: як
працює ініціатива "Дрони за
Україну"

10

Погляд

Бути українцями. Як батьки за
кордоном зберігають націо-
нальну ідентичність дітей

14

Аналітика

Як Росія організовує
"победобесіє" по всьому світу

18

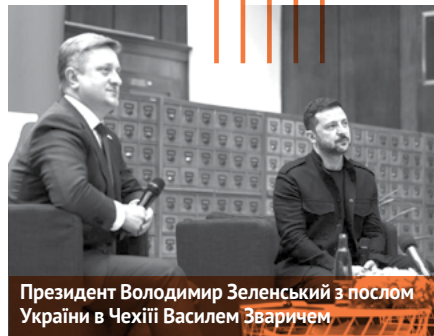
Колонка
в соцмережі

Після зброї — наратив.
Фронт у головах

22

4-5

травня з офіційним візитом в Чехії побував президент України Володимир Зеленський, який виконав ряд зустрічей на найвищому рівні.

Президент Володимир Зеленський з послом України в Чехії Василем Зваричем

Представники української громади мали нагоду поспілкуватися з президентом і дружиною президента, 6 травня в Національній бібліотеці в Празі. Під час зустрічі відкрили українську полицю в Національній бібліотеці Чехії.

Президент Зеленський наголосив про основні домовленості із президентом Чехії Петром Павлом про закупівлі снарядів в третій країнах, інформував про відкриття Центрів єдності в ЄС для біженців. Під час дискусії з міністрами Олексієм Чернишовим та Андрієм Сибігою було обговорено теми українського інституту в Празі, суботніх шкіл та впливу російської пропаганди тощо.

Від імені ЕКУ виступив голова Богдан Райчинець і підкреслив потребу підтримки суботніх шкіл зі сторони держави як тривалий пріоритет закордонного українства. ■

ekukrainians.org

Богдан Райчинець – голова Європейського Конгресу Українців (ЕКУ)

82

тисячі українських біженців подали заявки на отримання так званого спеціального довгострокового дозволу на проживання, який дозволяє залишитися в країні ще на п'ять років і дає змогу надалі претендувати на постійне проживання.

Загалом, за офіційними даними, у Чехії перебуває понад 371 тисяча українців, які мають статус тимчасового захисту. Цей статус продовжується щороку – востаннє його подовжили наприкінці березня. Але досі неясно, що буде з ним після можливого припинення війни або укладення перемир'я.

Довгостроковий дозвіл дає більше гарантій, ніж тимчасовий захист, і не залежить від рішень Євросоюзу. Однак для його отримання діють жорсткі вимоги – надто високі для більшості.

Серед основних критеріїв – річний дохід не менше 440 000 крон (близько 36 600 крон на місяць). Якщо в родині є діти, сума зростає. Наприклад:

- ✓ для матері з дитиною – 45 800 крон/місяць,
- ✓ для одного з батьків із двома дітьми – 55 тисяч крон.

Уповноважена уряду з прав людини Клара Шимачкова Лауренчикова зазначила, що в таких дохідних категоріях перебувають лише кілька відсотків усіх українців, які мають тимчасовий захист. Для більшості, особливо для самотніх батьків, ці вимоги є недосяжними. ■

gromada.cz

8.05

у День перемоги над нацизмом центр Праги заповнили одразу кілька мітингів під гаслами "за мир". Та попри заявлену миротворчу тематику, обидві акції перетворилися на майданчики для антиурядової риторики, відкритої підтримки Росії та передвиборчої агітації.

Так, на Староміській площі близько 4000 прихильників SPD зібралися на мітинг "Чехія проти війни", організований Томіо Окамурую.

Поруч із прапорами Чехії майорили російські триколори й георгіївські стрічки. На плакатах – гасла про "мир з Росією" та критика ЄС і НАТО. Частина учасників цілувалася під російськими прапорами, розповідають журналісти Reflex.

Агресивно виявилася реакція на присутність активістів з іншою думкою: одному хлопцю з українським прапором трійця чоловіків вигукувала: "Я сплю тобі той прапор, виродку!" У жінки вирвали й розірвали плакат із критикою Путіна. Поліція втручалася кілька разів, але до масштабних сутичок не дійшло.

На тлі цього контрастно виглядав офіційний захід "Nezapomeňme 80", організований Post Bellum на Вацлавській площі. Тисячі пражан і туристів зібралися, аби вшанувати річницю завершення Другої світової війни. Відвідувачі розглядали військову техніку, переглядали виставки про долі жертв нацизму, куштували страви, мирно спілкувалися. ■

proukrajinu.cz

45

тисяч крон щомісяця потрібно для гідного життя в Чехії. Приблизний бюджет порахувала незалежна платформа Мёсес – чеське економічне видання, яке спеціалізується на темах праці, зарплат та соціального забезпечення.

Українці добре знають про складності виживання на мінімальні доходи в Чехії. Працюєте повний робочий день, не ухиляєтеся від податків, справно оплачуєте оренду, харчуєтеся, іноді ходите з дитиною на гурток – і все одно не вистачає. На відпустку раз на рік, на непередбачені витрати чи хоча б накопичити. Це не перебільшення. Це реальність для 2,5 мільйонів людей у Чехії, включно з великою частиною українців.

За підрахунками Платформи за мінімальну гідну зарплату, людина, яка працює повний робочий день, має отримувати щонайменше 45 865 крон щомісяця (без відрахувань). У великих містах – Прага та Брно – ця межа ще вища і становить 53 953 крон.

Це результат детального розрахунку: експерти врахували 8 категорій базових витрат, зокрема:

- ✓ Їжа – 8 199 Kč (у Празі – 8 400)
- ✓ Житло – 14 373 Kč (у Празі й Брно – понад 20 000 Kč)
- ✓ Транспорт, зв'язок, гігієна;
- ✓ Освіта та дозвілля для дітей;
- ✓ Накопичення – на непередбачені витрати, медичні потреби.

І все це без ексцесів – лише базовий комфорт і мінімальна стабільність. ■

proukrajinu.blesk.cz

10

ювілейний день вишиванки відбувся у Празі 15-18 травня. На декількох локаціях проходили традиційний український ярмарок, святковий концерт, флешмоб в українських національних строях.

День вишиванки українці в Празі святкують від 2016 року. А вже у 2024 році це свято переходить у формат фестивалю VYSHYVANKA FEST який проходив у культурному просторі Gauč na Výstavišti в районі Бубенець і став центральною подією свята. Програма фестивалю включала: Виступи українських музичних та фольклорних колективів.

- ✓ Ярмарок виробів ручної роботи та традиційної української кухні.
- ✓ Майстер-класи з вишивки для дітей та дорослих.
- ✓ Виставки, присвячені українським традиціям та культурі.

Організатором фестивалю виступило українське об'єднання "Берегиня" під керівництвом Марії Скиби. Подія стала платформою для міжкультурного діалогу та демонстрації української ідентичності.

Крім того, 15 травня на Tržní náměstí в районі Голешовіце відбулося святкування Міжнародного дня вишиванки. Програма включала українську кухню, ремісничий ярмарок та живу музику, а всі зібрані кошти були передані на підтримку Організації допомоги біженцям (OPU). ■

20

осіб обвинувачено у масштабному шахрайстві: суд у Чехії розглядає справу "фальшивих банків" з Одеси.

У Чехії 20 осіб обвинувачено у шахрайстві, пов'язаному з фальшивими дзвінками від імені банківських працівників. Дев'ятеро з них перебувають під вартою, ще один – у в'язниці за інший злочин. Про це повідомило чеське видання Novinky.cz.

Масштабну операцію з викриття мережі шахраїв, що діяла з центром в Одесі, торік провели українські та чеські правоохоронці. Зловмисники телефонували жителям Чехії, представляючись працівниками чеських банків, і переконавали переказати кошти на нібито "захищені" рахунки.

Група діяла з жовтня 2022 до квітня 2023 року. За оцінками слідства, постраждало понад 150 осіб, а сума збитків перевищила 100 мільйонів крон. Розслідування тривало понад півтора року, під час якого вилучено десятки ноутбуків, мобільних телефонів, SIM-карт, готівку в гривнях, доларах та євро, а також зброю і наркотики.

Організаторами схеми виявилися громадяни України. Саме в Одесі розташовувався call-центр, де працювали навчені оператори. Цікаво, що голоси на тому кінці дроту належали чехам – їх на роботу набирала 50-річна мешканка Чехії, яка розміщувала оголошення, проводила інструктаж і відправляла працівників в Україну.

Під час дзвінків шахраї використовували справжні імена банківських працівників та номери чеських установ. У багатьох випадках жертв змушували встановлювати програмне забезпечення для віддаленого доступу до комп'ютера, що дозволяло повністю контролювати банківські рахунки.

За словами прокурора Радима Вітека, обвинувачення подали ще місяць тому, але через великий обсяг справи – десятки тисяч сторінок – дату основного слухання ще не призначено.

Усі обвинувачені у справі "одеських банків" можуть отримати до 13,5 років позбавлення волі. ■

novinky.cz

ЄС готується до боротьби з прибічниками російської енергії

Європейський Союз більше не просить, а вимагає: нова стратегія, представлена Єврокомісією, має на меті до 2027 року покласти край імпорту російського газу, змусивши компанії розірвати контракти з Кремлем.

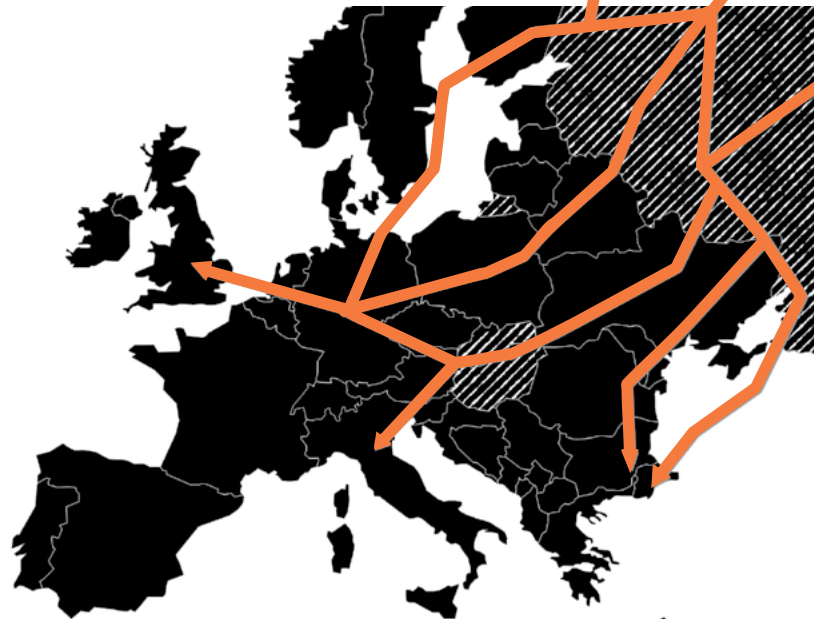
План спрямований проти країн, як от Угорщина й Словаччина, які досі активно користуються російськими енергоносіями, блокуючи санкції та заробляючи на транзиті.

Вперше такі ініціативи не потребуватимуть одностайного схвалення, тож угорське чи словацьке вето вже не зупинить процес. Хоча деякі дипломати сумніваються в реалізації плану, Брюссель наполягає на його юридичній обґрунтованості.

Водночас компанії, як французька Total Energies, вже реагують стримано, а скептики попереджають:

лояльні до Москви уряди можуть саботувати виконання, прикриваючись міркуваннями безпеки. Тим

часом Росія продовжує заробляти мільярди. ■ Politico

ЄС та Україна створюють спеціальний трибунал для розслідування воєнних злочинів Путіна

9 травня 2025 року у Львові міністри закордонних справ ЄС, Великої Британії та України оголосили про запуск спеціального міжнародного трибуналу для розслідування воєнних злочинів, скоєних під час війни Росії проти України.

Трибунал діятиме в межах Ради Європи, матиме незалежних прокурорів і суддів, та розпочне роботу після схвалення двома третинами країн-членів.

Він стане окремим інструментом міжнародного права, спрямованим на документування злочинів агресії та встановлення відповідальності. Трибунал не зможе негайно притягнути до суду президента РФ Володимира Путіна та інших посадовців, які мають імунітет, але збиратиме докази та висуватиме звинувачення про-

ти інших відповідальних осіб. Ініціативу підтримали 42 держави, зокрема всі країни ЄС, окрім Угорщини та Словаччини. США наразі не беруть участі в проекті. Україна планує

офіційно подати запит щодо створення трибуналу 14 травня на зустрічі міністрів закордонних справ Ради Європи в Люксембурзі. ■ Politico

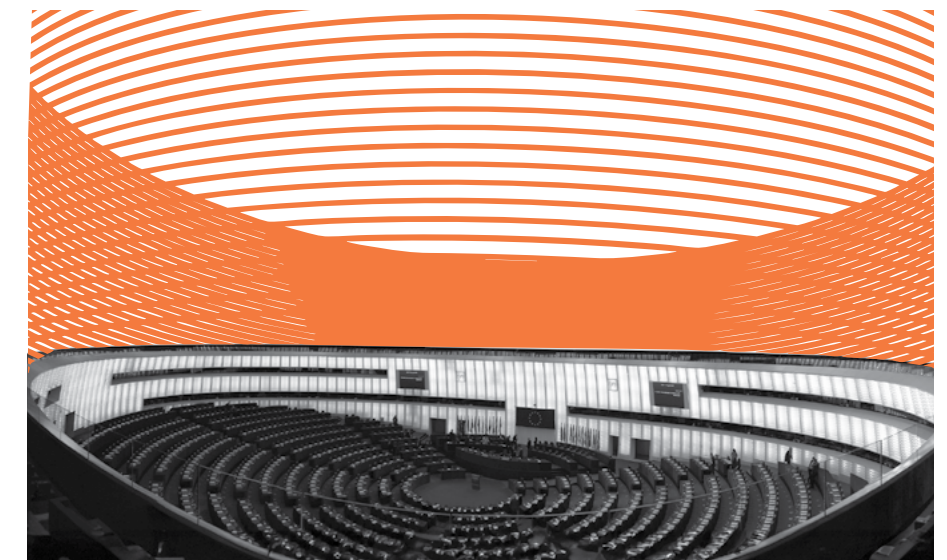

Поганий мир для України може призвести до нової агресії з боку Путіна

Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн 7 травня під час виступу в Європарламенті в Страсбурзі заявила, що завершення війни між Росією та Україною на невигідних для Києва умовах може спровокувати подальшу агресію з боку Москви.

За її словами, "поганий мир може лише заохотити Путіна до нових наступів". Фон дер Ляєн наголосила, що будь-яка мирна угода повинна гарантувати суверенітет і територіальну цілісність України, а також поважати її прагнення до членства в ЄС. Вона зазначила: "Ми всі бачили, як Росія веде переговори: вона бомбить, шантажує, закупає обіцянки під уламками".

У відповідь на застій у мирних переговорах, де Росія продовжує висувати максималістські вимоги та відмовляється від припинення вогню,

посадовиця закликала до підтримки України. Зокрема, вона запропонувала укладати контракти з українською оборонною промисловістю, повністю

відмовитися від імпорту російського газу та просувати інтеграцію України до ЄС. ■

Politico

ЄС нарощує оборонні бюджети: реакція на загрози безпеці

Після повномасштабного вторгнення оборонні бюджети країн ЄС зросли з 218 млрд € у 2021 році до 326 млрд € у 2024-му, і до 2027 року очікується додаткове збільшення ще на 100 млрд €. Попри зростання, експерти вважають його недостатнім на тлі викликів із боку Росії та Китаю, чий оборонні витрати зросли на 300% і 600% відповідно за останнє десятиліття.

У 2024 році середній рівень витрат на оборону серед країн-членів НАТО в ЄС склав 1,99% ВВП, з прогнозом 2,04% на 2025 рік. Польща витрачає найбільше — 4,12% ВВП (з планами досягти 4,7%), Німеччина — 90,6 млрд €, а Франція — 59,6 млрд €.

Єврокомісія просуває стратегію "ReArm Europe / Readiness 2030", що

передбачає 800 млрд € інвестицій до 2029 року, зокрема через новий фінансовий інструмент SAFE. Крім того, вперше призначено єврокомісара

з питань оборони та космосу, а оборонна підкомісія Європарламенту отримала статус постійного комітету. ■

Єврокомісія

Історія дівчини, яка змінює Україну разом із Фундацією Регіональних Ініціатив

Цей матеріал — частина серії інтерв'ю з українською молоддю, яка, попри війну, продовжує діяти, допомагати, творити та змінювати країну. Це історії про долання викликів, приклади незламності, відповідальності й віри в краще майбутнє.

Анастасії Конорчук — 20 років, вона є активною учасницею всеукраїнської молодіжної громадської організації "Фундація Регіональних Ініціатив" (ФРІ). Саме ця спільнота надихає її щодня й дає сили рухатись уперед.

Історія Насті у ФРІ почалась із участі в літньому таборі для молоді. "Мене вразили атмосфера, щирість і відкритість людей. Тоді я зрозуміла: хочу бути частиною цього.

Спершу стала кандидаткою, а згодом пройшла всі етапи й отримала перший ступінь членства", — згадує вона.

За її словами, у ФРІ все побудовано як у мініатюрній демократичній державі: є статут, рада старійшин, виконавчі органи, ревізор, система голосування. І водночас — абсолютна горизонтальність, довіра та підтримка.

Нині Анастасія входить до команди київського осередку й працює в комунікаційній службі. Вона займається дизайном, копірайтингом і піаром — справами, близькими їй як за інтересами, так і за майбутньою спеці-

альністю. "Зараз я більше про підтримку й організацію, ніж про власні ініціативи. Але саме це мені подобається — допомагати іншим втілювати ідеї", — розповідає дівчина. Водночас вона впевнена: простір у ФРІ завжди відкритий для особистих проєктів і її власні ідеї теж з часом реалізуються.

З початком повномасштабного вторгнення організація зазнала змін: багато членів ФРІ пішли до лав ЗСУ, інші — виїхали за кордон. Та головне — це пам'ять про тих, хто боронить країну і про загиблих героїв. У кожному проєкті — від зборів коштів до мистецьких акцій — звучить вдячність і шана. "Перед кожним заходом у нас є хвилина мовчання. Ми завжди намагаємось вплести пам'ять про захисників у формат події. Це може бути виступ, згадка, виставка. Наприклад, нещодавно ми робили поетичний вечір, на який запросили військового — він читав власні вірші. Це дуже сильні моменти. Але ми прагнемо, щоб вони не викликали розпач, а надихали й додавали внутрішньої сили".

ФРІ також відповідально підходить до питань безпеки: усі заходи організують так, аби поряд було укриття на випадок повітряної тривоги. "Ми продовжуємо працювати, враховуючи безпеку, підтримку одне одного, технічні ви-

клики. І це — також форма спротиву". Попри всі виклики, Настя не відчуває виснаження. Вона наголошує: у ФРІ можна взяти паузу для відновлення — і це нормально. "Можеш делегувати обов'язки, зробити крок назад, відпочити — ніхто не засудить. Тут усе тримається на повазі до ресурсу кожного".

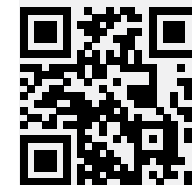
Для неї ФРІ — не просто організація, а простір самореалізації й спільнота, де вона знайшла однодумців. "Тут мене приймають, підтримують, тут я можу бути собою й робити щось важливе".

Особливо цінним є те, що робота ФРІ справді змінює людей. Відвідувачі повертаються на нові заходи, починають волонтерити, долучатися до активностей. "Я часто бачу тих самих людей на різних подіях — і це дуже гріє. Знаю багато прикладів, коли знайомство з ФРІ змінювало людей — вони ставали більш активними, свідомими, небайдужими. Це страшенно надихає".

ФРІ планує розширюватися й залучати ще більше молоді. Анастасія вірить у цю мету і впевнено каже: "Я люблю це відчуття — коли я комусь потрібна, коли можу щось дати, можу рухатись уперед. І хочу залишатись у цьому русі завжди". ■

Олександра Кулага

QR-посилання на сайт Фундації Регіональних Ініціатив

ДОВІРА — ВАЛЮТА ДОПОМОГИ: ЯК ПРАЦЮЄ ІНІЦІАТИВА "ДРОНИ ЗА УКРАЇНУ"

— Нещодавно вас було помічено на спільній фотографії з президентом Чехії Петром Павелом. Хотілося б дізнатися про ваш шлях, що привів до цієї світлини?

— Це фото зроблене в межах нашої ініціативи "Дрони за Україну", яку започаткувала наша організація "Українська традиція" та "Європейський конгрес українців". Ми допомагаємо Україні з 2014 року, але значно активніше почали діяти після повномасштабного вторгнення. Ініціативу "Дрони за Україну" ми розпочали до другої річниці повномасштабної війни разом з Богданом Райчинцем і Тарасом Костюком. Саме Богдан також присутній на фото. Це дуже символічно, адже ми в трьох реалізували багато спільних проєктів.

Тоді ж ми організували захід до другої річниці вторгнення. Це стало можливим завдяки співпраці з впливовими чеськими громадськими організаціями і саме з цієї нагоди ми ініціювали збір коштів на дрони. За рік вдалося зібрати майже 2,5 мільйона крон.

Цьогорічний захід був співорганізований "Європейським конгресом українців" в партнерстві з "Člověk v tísni", "Paměť národa", "Díky, že můžem", "Milion chvilék pro demokracii". Можна сказати, що унікальність цієї події полягає в тому, що вона стала найбільшою у своєму роді в світі. Сьогодні, спілкуючись з українськими дипломатами в Празі, вони підтвердили, що в жодній іншій країні не було такого успішного прикладу підтримки. Але головне, що ця підтримка і солідарність — надходить саме від чеського громадянського суспільства.

Щодо самої світлини: торік ми також зробили спільне фото з паном президентом за лаштунками заходу. Тоді ми подарували йому наш шеврон та гільзу з боїв за Південь — зокрема з району Гуляйполя, де тривало визволення українських територій. А цього року ми передали йому прапор.

— Щодо ваших шевронів, розкажіть про символізм на них

— Спочатку там був Маттергорн, тому що серед українців тут було багато альпіністів і ця вершина асоціюється з альпінізмом, та квітка едельвейс, і льодоруб. Також там є прапор України і Чехії. Що і символізує нас українців, що проживають у Чехії.

У мене сестра — академічна художниця. Ми звернулися до неї з проханням намалювати для нас герб або емблему. Це було приблизно 8–9 років тому.

Ініціатива "Дрони за Україну" стала яскравим прикладом того, як українська діаспора, спільно з громадянським суспільством Чехії та Словаччини, здатна не лише збирати мільйони на допомогу ЗСУ, а й об'єднувати довкола себе лідерів думок, бізнес і навіть президентів. Цей матеріал — розмова з Олесем Шокалом, співзасновником організації "Українська традиція", про силу довіри, особливості роботи з донорами та бізнесом, виклики в умовах спаду інтересу до війни, і те, як українці стають своїми у чеському середовищі.

...АЩО БУДЕ ЗАЛІ-
ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ТЕБЕ!

На фото:
Богдан Райчинець та Олесь Шоколо

А з огляду на те, що моя дружина — зі Словаччини, і частина нашої діяльності відбувається там, Маттергорн ми замінили на Кривань — це словацька національна вершина.

Найцікавіше, що з початком повномасштабного вторгнення ми отримали потужну підтримку саме зі Словаччини і ця підтримка триває досі. Тож сьогодні ця емблема стала, по суті, символом чесько-словацької солідарності з Україною.

— Чи можна сказати, що словаки починають вибувати з тієї коаліції?

— Ну, знову ж таки, це дуже показовий приклад того, що є політика, тобто позиція окремих політичних сил, яким симпатизує певна частина суспільства; але є й інша — активна, свідомо. Навіть у нашому зборі більша частина коштів надійшла саме зі Словаччини. Ми це точно знаємо — були конкретні донори, які представляли різні середовища: і громадські, і приватні ініціативи. Тому, попри політичний курс деяких лідерів, словацьке громадянське суспільство продовжує дуже потужно підтримувати Україну.

— Щодо вашого збору, переважно пожертви надходять від конкретних донорів, чи більшість коштів збирається завдяки масовій підтримці?

— Скажімо так, нікому не було легко. Якщо згадати перші місяці, наші чеські друзі та колеги збирали стільки допомоги, що подекуди навіть не знали, що з нею робити. Та хвиля вже спала, її в такому масштабі більше немає.

Але я би сказав так: Так, це вже не така масова хвиля, що одразу міль-

йони. Люди переказують по 100, 200, 300 крон.

Але головне — вибудовувати довіру. Спілкуватися з тими, хто вже має симпатію до України, хто розуміє глибину та сенс підтримки. Усе тримається на довірі — аби вони могли довірити вам свої кошти.

Тому ми зосереджуємося на системній, індивідуальній роботі з різними організаціями. Через це на наші збори й надходять суттєві ресурси — зокрема від великих чеських компаній. Але, на жаль, ми не можемо їх публічно називати, бо вони самі цього не бажають.

Це справді великі компанії, які жертвують конкретні речі: 3D-принтери, планшети, генератори, тепловізори — дуже цінне обладнання.

— Ще стосовно самих дронів — у вас є власне виробництво, чи як це працює?

— Щодо дронів, у нас система досить проста. Є чеська компанія котра нам продає дрони і організовує весь процес. Тож, хоч ми й не маємо власного виробництва, закупівля виходить настільки вигідною, що кінцева вартість майже така сама, якби ми купували їх в Україні. І йдеться про повний комплект — разом із батареями.

— Що тримає ваш запал займатись корисною справою для України?

— У першу чергу, мене тримає Україна. І велика подяка моїй сім'ї, яка дає мені цю можливість. Мій головний пріоритет — допомога Україні.

У Чехії є народний напій Kofola. Зараз це гасло вже не так активно використовують, але раніше воно було дуже популярне: *"Якщо ти це любиш, то немає про що думати."*

Після початку повномасштабного вторгнення для мене настав саме той момент, коли ти чітко розумієш, що хочеш діяти і починаєш шукати можливості, як це зробити.

Життя так склалось, що я мав більше часу і свободи, щоби допомагати Україні ефективніше. Так це й стало моєю основною роботою.

Окрім цього, я намагаюся показувати людям здоровіші форми збереження коштів — у золоті, сріблі та криптовалютах. Я є партнером найбільшої чеської компанії GoldenGate.

Також допомагаю українським компаніям адаптуватися до нового середовища в Чехії. Мене тут уже сприймають (майже) як свого, адже я прожив у цій країні 31 рік. А розуміння чеського мен-

талітету — це велика перевага. Це дуже важливо у спілкуванні з власниками та керівниками місцевих компаній, бо для чехів справді важливо, щоби ти не виглядав стороннім елементом.

— Ви як людина, яка має стосунок до бізнесу і працює з українськими компаніями, на вашу думку, який бізнес найкраще характеризує українців? Які особливості ведення бізнесу українцями?

— Коли працюєш системно, коли ти, і всі навколо, бачать, що твоя діяльність — щира, послідовна, автентична, — підтримка все одно приходить.

— У першу чергу, після повномасштабного вторгнення тут, у Чехії, з'явилося багато українських ресторанів, і це справді ті місця, куди не соромно зводити чехів. І таких місць відкривається дедалі більше. Це вже не просто "щось українське", це справжній досвід — і за атмосферою, і за якістю, і за естетикою.

Якщо ж говорити про особливості ведення бізнесу, то тут дуже цікаво спостерігати контраст між українським та чеським підходами. В українців значно вищий темп. Наприклад, якщо виникає якесь питання, — дзвінок у суботу чи неділю о 9-й вечора — це цілком нормально. Бо "треба вирішити". А для чеха це шок. У них є чітке розділення: ось робочий час, а ось мій особистий простір.

Тому якщо українські підприємці хочуть інтегруватися в чеське бізнес-середовище на довгострокову перспективу, потрібно пам'ятати: вони грають на чужому полі. І це поле дуже сильно "грає вдвог". Тут важлива системність, сталість, і перш за все — довіра. Чехи загалом доволі закриті середовище. Просто так вони до себе нікого не пускають.

Але, знову ж таки, треба визнати — і це самі чехи скажуть: *"Якби не українці, хто би будував Чехію?"* Бо якщо раніше це сприймалося винятково в контексті мануальної праці, то сьогодні українців дуже багато і в технічних, професійних, наукових секторах. Технарі,

медики, лаборанти, фізики, хіміки — про них не часто говорять, бо їх не видно, але вони є, і вони роблять свій внесок у розвиток країни.

— якщо українські підприємці хочуть інтегруватися в чеське бізнес-середовище на довгострокову перспективу, потрібно пам'ятати: вони грають на чужому полі.

— А от які позитивні сторони притаманні українському бізнесу, які рідше зустрічаються серед чехів?

— Це, насамперед, флексибільність, проклієнтський підхід і здатність до швидкого масштабування. В Україні бізнеси дуже динамічні, і це величезна перевага. Якщо ми порівняємо з Чехією, то тут все відбувається значно плавніше, поступово і прогнозовано. А в Україні — все по-іншому. У нас не можна будувати плани на 4-5 років вперед, бо ситуація постійно змінюється.

Але в цьому є і свій позитив: українці набагато швидше пристосовуються до змін на ринку, до нових потреб. Це дає нам можливість бути більш гнучкими, орієнтуватися на нові можливості і реагувати на виклики. І ось це "зіткнення двох світів" — інколи це не зовсім сумісно. Для того, щоб ці процеси були більш ефективними, важливо мати глибше розуміння контексту, в якому працюєш.

— І на завершення, розкажіть як люди можуть підтримати вашу ініціативу?

— Дуже цікаво що X (Twitter) забанила нашу сторінку після трьох тижнів її існування. Так що на разі це сторінка у фейсбук і donio.cz. Остання, це платформа, де проходить сам збір. І важливо, що donio дає офіційне підтвердження жертводавцям, яке може бути використано через бухгалтерію офіційно як фінансова витрата, яка буде віднісена від податку на прибуток, що є важливим чинником для європейських фірм. ■

Розмова і текст: Олег Баланда

Donio:

Facebook:

На фото:
Олесь Шокло з Президентом Чехії
Петром Павлом на демонстрації "Společně za
Ukrajinu", 23.02.2025

БУТИ УКРАЇНЦЯМИ. ЯК БАТЬКИ ЗА КОРДОНОМ ЗБЕРІГАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ДІТЕЙ

Понад мільйон українських дітей перебуває за кордоном після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Діти відвідують місцеві школи, вивчають мови, швидко адаптуються до нового середовища. І, якщо не докладати жодних зусиль, можуть втратити національну ідентичність, забути, хто вони й звідки. Як цьому запобігти?

У

цьому матеріалі ми ділимося особистими історіями трьох українок, які змушені були покинути свої домівки після початку повномасштабного вторгнення Росії та знайшли прихисток у різних куточках Європи: Каталонії, Швеції та Чехії. Крім того, ми розпитали про досвід Марка Супруна, відомого канадсько-українського діяча, який народився і виріс у Канаді, але тісно пов'язаний з Україною та активно підтримує її в цей складний час.

КАТАЛОНИЯ: ДИКТАНТИ ВІД МАМИ

Дванадцятирічні двійнята Іван і Таня Ізюменки вже три роки живуть із батьками в невеличкому каталонському містечку Монтеस्क'ю, що розташоване за кілька годин їзди від Барселони. Їм дуже пощастило, що вони є одне в одного, бо більше українських дітей тут немає.

Жодного українця не було ні в початковій школі, де вони вчилися, ні в тій школі неподалік Монтеस्क'ю, куди їх тепер возять батьки. Зараз родина збирає документи, щоб перевести дітей в іншу школу. Вона аж за 20 кілометрів від їхнього містечка, але там є українці. І це стало головним мотивом для того, щоб серйозно задуматися про перехід до іншого навчального закладу.

"У Барселоні ситуація з цим значно краща. Там більше українців, є навіть так звані не-

На фото:
Іван Ізюменко (ліворуч)
із чемпіоном світу Томі Черрі
зі складання кубика Рубіка
наосліп

На фото:
мати двійнят
Леся Ізюменко

дільні українські школи, у яких наші діти мають можливість вчитися рідною мовою на вихідних. А от у таких невеличких містечках, як наше, українців дуже мало. Крім власне каталонських дітей тут багато африканців, марокканців, перуанців. І в них геть інший менталітет. Мої діти не сміються з тих жартів, із яких сміються їхні однокласники та вчителі.

Тому, коли Ваня з Танею дізналися, що в іншій школі є українські діти, у них просто вирости крила. Вони дуже зраділи, що зможуть нарешті спілкуватися з однолітками", — розповідає мати дітей Леся Ізюменко.

Нам одна каталонська бабуся сказала, що ми для цього містечка робимо більше, ніж ті, хто живе тут усе життя. Нам було дуже приємно це почути. Адже ми розуміємо, що на нас лежить велика відповідальність. Дивлячись на нашу родину, місцеві мешканці роблять висновок, ким є українці, що вони за люди. Тож ми стараємося гідно представляти свою країну і вчимо цього своїх дітей

За освітою вона вчителька української мови та літератури. Щоб діти, навчаючись чужого, не забували свого, проводить для них час від часу вдома уроки української.

"Вони в мене і диктанти пишуть, і вірші вчать. Іноді проводжу тематичні уроки. Останній був до дня народження Тараса Григоровича. Ще й досі на столі стоїть листівка з його віршем", — каже Леся.

Півтора року після початку повномасштабного вторгнення Ваня з Танею вчилися в українській школі онлайн у другій половині дня, але потім цю можливість українська держава скасувала.

Кожні вихідні їздити до української недільної школи в Барселоні не виходить: діти займаються хокеєм, і заняття проходять якраз на вихідних.

Доводиться справлятися самотужки. І батьки роблять усе можливе, щоб їхні діти не забували, хто вони і звідки.

"Раз на рік, улітку, ми обов'язково їздимо до України. Навідуємося в нашу квартиру в Києві, але більшу частину часу проводимо в місті, де живуть мої батьки і родичі. Саме ці поїздки я вважаю найдієвішим способом збереження національної ідентичності в моїх дітей. Вони відчують себе українцями на всі сто, хоч би де були", — впевнена Леся Ізюменко.

Так, Ваня Ізюменко — неодноразовий призер змагань зі складання кубика Рубіка. Коли він виходить на нагородження, має обирати музику, яка лунатиме в цей час. І щоразу це виключно українські пісні. "На нещодавньому змаганні його вибір впав на пісню Skofka "Чути гімн". Часто він змагається або у вишиванці, або в худі з національною символікою", — каже Леся.

Таня Ізюменко грає на фортепіано. Для свого різдвяного концерту вона обрала "Щедрика" Леонтовича. "Коли Таня виходила на сцену, її оголосили як українку. Також ведучий заходу акцентував на тому, що вона виконує всесвітньо відомий твір українського композитора", — наголошує Леся Ізюменко.

Усією родиною Ізюменки брали участь у заході, організованому в Монтеस्क'ю з нагоди 8 Березня. У вишиванках заспівали "Ой у лузі червона калина". А нещодавно мер міста надав їм у безплатну оренду приміщення, де Ваня і його тренер — багаторазовий чемпіон зі складання кубика Рубіка, теж українець — вчать цього містечку дітей.

"Нам одна каталонська бабуся сказала, що ми для цього містечка робимо більше, ніж ті, хто живе тут усе життя. Нам було дуже приємно це почути. Адже ми розуміємо, що на нас лежить велика відповідальність. Дивлячись на нашу родину, місцеві мешканці роблять висновок, ким є українці, що вони за люди. Тож ми стараємося гідно представляти свою країну і вчимо цього своїх дітей", — ділиться Леся Ізюменко.

ШВЕЦІЯ: УРОКИ УКРАЇНСЬКОЇ У ШВЕДСЬКИХ ШКОЛАХ

Киянка Катерина Кузнецова зі своєю десятирічною донькою Марійкою вже три роки живе в Стокгольмі. Каже, що тут сформувався великий осередок активних, творчих українців, завдяки чому легше підтримувати національну ідентичність.

"Багато наших людей, які приїхали до Стокгольма і розмовляли спочатку російською, перейшли на українську. У Швеції багато програм, започаткованих для українців, і там є вимога — українська мова спілкування. Хочеш відвідувати — розмовляй українською", — розповідає Катерина Кузнецова.

Узагалі Швеція як мультикультурна країна, у якій мешкає велика кількість мігрантів, дуже підтримує те, щоб вони зберігали свою національну ідентичність.

"Наприклад, у шведських школах для дітей-іноземців раз на тиждень абсолютно безплатно організовуються уроки рідної мови. Як правило, їх проводять українці,

На фото:
Кианка Катерина
Кузнєцова зі своєю
десятирічною донькою
Марійкою

які вже довго живуть у Швеції і добре володіють шведською. Адже крім того, що вони нашим дітям викладають українську мову, ще можуть їм пояснювати незрозумілі моменти з інших предметів. Це групові заняття, на які приводять українців із різних класів школи", — розповідає Катерина.

За словами жінки, у школі, де навчається її донька, дуже мало українських дітей: на весь навчальний заклад лише шестеро. У своєму третьому класі Марійка взагалі єдина українка. Але разом із нею вчиться кілька російськомовних дітей із Росії та Казахстану.

Багато наших людей, які приїхали до Стокгольма і розмовляли спочатку російською, перейшли на українську. У Швеції багато програм, започаткованих для українців, і там є вимога — українська мова спілкування. Хочеш відвідувати — розмовляй українською

онлайн в українських школах щодня, але, як на мене, це дуже велике навантаження. Тому ми обрали такий шлях", — каже Катерина.

Разом із донькою вони часто відвідують українські культурні заходи, які постійно відбуваються в Стокгольмі, багато читають рідною мовою.

"Помітила, що за ці три роки українських книжок стало значно більше. Їх привозять українські підприємці, закупають бібліотеки. До речі, бібліотеки у Швеції — це публічні простори, куди приходять побути в тиші, попрацювати, просто почитати книжки. Також там радо надають приміщення

українцям, які організовують мовні або книжкові клуби, освітні заходи", — розповідає Катерина.

Але, хоч би скільки заходів влаштовували для українців, Катерина впевнена, що все йде від родини. Якщо батьки налаштовані на те, щоб виховувати національно свідому людину, то це можна робити будь-де. Звісно, добре, коли й середовище цьому сприяє. Із цим у Швеції, за словами Катерини Кузнєцовой, все добре.

ЧЕХІЯ: ВДОМА ЛИШЕ УКРАЇНСЬКОЮ

Тетяна Омельченко з двома доньками живе в Празі з березня 2022 року. За цей час вона з дітьми жодного разу ще не була в Україні. Але, як тільки стане безпечно, планує повернутися до Києва.

На жаль, у Чехії з кожним роком повномасштабного вторгнення збільшується кількість українців, які планують залишитися за кордоном. Так, за результатами дослідження Соціологічного інституту Академії наук Чехії, проведеного в листопаді 2024-го, лише 21% опитуваних збирається повертатися на Батьківщину. 75% заявили, що хочуть залишитися в Чеській Республіці.

"І ці настрої дуже відчутні. Я займаюся продажем українських книжок у Чехії. І багато моїх постійних клієнтів перестало їх купувати, аргументуючи тим, що дітям потрібно читати чеською мовою", — розповідає Тетяна Омельченко.

Сама ж Тетяна дотримується у своєму житті правила, якого навчав Кобзар: "І чужому навчайтеся, і свого не цурайтеся".

"Діти повинні знати своє коріння, хто вони, вивчати мову й історію своєї родини та країни", — впевнена жінка.

Тому її доньки, відвідуючи чеську школу, не кидають українську — займаються на сімейній формі навчання.

"У Чехії, зокрема в Празі, багато українських шкіл — як стандартного п'ятиденного формату, так і тих, що працюють по суботах. Є навіть такі, що організовують навчання для українських дітей у другій половині дня. Але, як на мене, дитині дуже важко вчитися у дві зміни чи шість днів на тиждень. Тому й обрала для них сімейну форму навчання, яка передбачає самостійне опрацювання матеріалу. Акцент роблю саме на українському блоці предметів: мова, література, історія. Бо інші предмети вивчаються і в чеській школі", — аргументує жінка.

У Чехії в школах є ще так звані українські класи. Вони організовані на базі звичайних шкіл, але там навчаються тільки українські діти, а уроки ведуть українські вчителі. Щоправда, чеською мовою і за чеською програмою. Тобто уроку "Українська мова" в цих класах немає.

"Ще один недолік — у цих класах вчать одночасно діти різного віку. Тобто серед однокласників, скажімо, у шестирічної дитини може бути дев'ятирічна. Не уявляю, який там рівень знань, адже як можна адаптувати програму для дітей із такою різницею у віці? Тому в українські класи, як правило, йдуть тільки тоді, коли не вистачило місць у чеських кла-

сах або коли дитину не взяли туди через погане знання мови", — розповідає Тетяна.

Обидві доньки Тетяни семи та одинадцяти років ходять до чеської школи, навчаються в чеських класах. Серед однокласників представники різних національностей: в'єтнамці, китайці, тайці, роми, казахи, вірмени, росіяни. Найбільший відсоток іноземців у класах, де навчаються доньки, — українці.

...А якось старша донька навіть сказала, що почала думати чеською. Щоб чужа мова не витіснила рідну, вдома ми дивимося фільми, мультфільми, читаємо по максимуму українською

"Був період, коли мої діти стали дуже помітно спілкуватися чеською-українським суржиком. "Це не фунгус" (це не працює), "Достала одиничку" (тобто отримала оцінку 1, це в них найвищий бал. А якось старша донька навіть сказала, що почала думати чеською. Щоб чужа мова не витіснила рідну, вдома ми дивимося фільми, мультфільми, читаємо по максимуму українською", — розповідає Тетяна.

Також дівчатка ходять на гуртки, організовані українцями для україн-

ських дітей. Це кераміка, хор. Зі своїм колективом вони співали гімн України, "Ой у лузі червона калина", "Пливе кача" та інші відомі пісні на багатьох подіях. Зокрема, на мітингу з нагоди річниці повномасштабного вторгнення в самому центрі Праги — на Староміській площі.

"Їхня улюблена пісня — "Де би не був, не забуду дім". Живемо з Україною в серці і з надією повернутися додому", — каже Тетяна Омельченко.

БЕЗ СПІЛЬНОТИ ЗБЕРІГАТИ ІДЕНТИЧНІСТЬ ВАЖКО

"Головне і найважливіше — хотіти бути українцем. Але самотужки, зусиллями лише родини зберегти національну ідентичність упродовж поколінь надзвичайно важко, — ділиться досвідом діаспори Марко Супрун, канадсько-український громадський діяч, кінопродюсер, журналіст і волонтер, який народився і виріс в українській родині в Канаді. — Потрібні спільнота, середовище, різні гуманітарні програми. Адже асиміляція — багатоскладова сила, яка тисне на людину з різних боків: від культурного середовища до локальних продуктів у супермаркеті" Сьогодні завдяки миттєвому отриманню інформації лєвова частка збереження ідентичності зроблена. Мультфільми, книжки, кіно, музика, навчальні курси, новини — все доступно в один клік. Раніше із цим було складніше, тому роль місцевої української громади, церкви була вирішальною.

Українському уряду варто задуматися над запровадженням програм, спрямованих на повернення додому тих, хто в майбутньому хотів би повернутися в Україну, і тих, хто залишиться за кордоном, але вироститиме дітей українцями, вважає Марко Супрун. ■

КОМЕНТАР БОГДАНА РАЙЧИНЦЯ — ГОЛОВИ ЄКУ, ВИДАВЦЯ ЧАСОПISY "Пороги"

БУТИ УКРАЇНЦЕМ — ЦЕ ВИБІР І ПРАЦЯ

Питання збереження української ідентичності серед дітей, які народилися або зростають за кордоном, завжди було актуальним для діаспори. Богдан Райчинець, який очолює Європейський Конгрес Українців, добре розуміє цю тему з власного досвіду: він народився в Празі в родині відомих діячів української громади. Виріс у середовищі, де українська мова, культура і громадська діяльність були невід'ємною частиною щоденного життя.

Європейський Конгрес Українців уже понад 75 років об'єднує та підтримує українські громади по всьому континенту. З початком повномасштабного вторгнення ЄКУ зіткнувся з новими викликами: тисячі новоприбулих українців потребують допомоги, а також середовища, яке допоможе їхнім дітям зберегти зв'язок з батьківщиною.

Сьогодні Богдан активно координує гуманітарну допомогу Україні, підтримує волонтерські ініціативи та сприяє розвитку українських організацій за кордоном. Його досвід і залученість дають йому глибоке розуміння того, як формується національна ідентичність у нових поколінь.

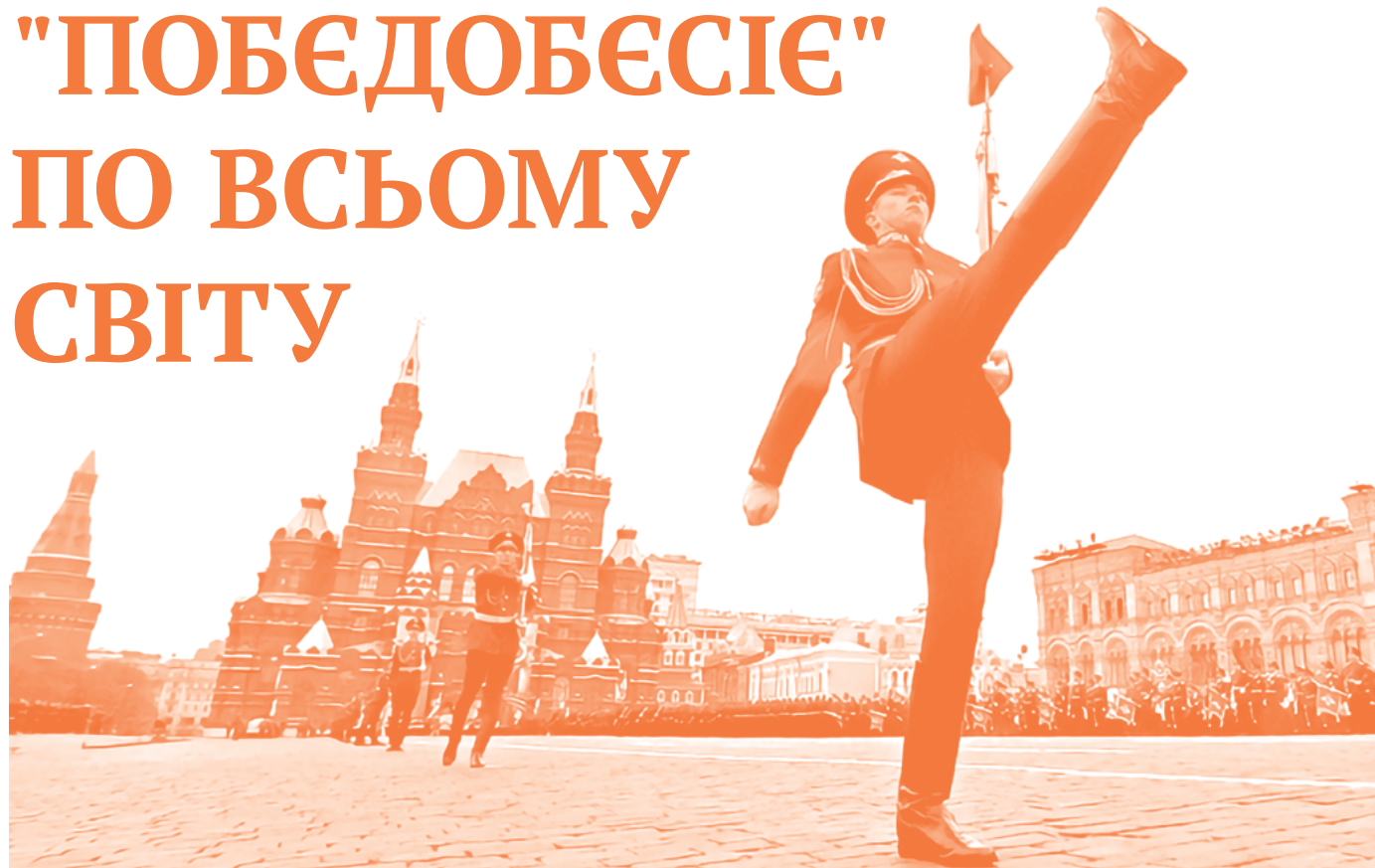
Він переконаний: національна ідентичність — це не лише про коріння, а й про вибір і дію. "Я думаю, що бути українцем — це не лише питання походження, а й питання самоусвідомлення, самовираження, самоідентифікації. Бути українцем — це бути ним щодня. Це означає не лише говорити українською, а й відчувати, діяти, жити як українець", — розповідає Богдан.

Богдан зазначає, що ідентичність не передається автоматично: її потрібно плекати. "Те, що дитина народилася в українській родині за кордоном, не означає, що вона автоматично залишиться українкою. Якщо батьки не будуть свідомо працювати над цим — мова, культура і зв'язок з Україною зникнуть уже за одне-два покоління."

Для батьків, які виховують дітей за кордоном, ключовим фактором збереження ідентичності є родинна атмосфера, участь у спільноті та живий зв'язок з Україною. Важливо, каже він, не тільки передавати мову, а й закладати цінності: гідність, солідарність, відповідальність. "Коли ми даємо дітям українське середовище вдома, коли вони бачать активних батьків, які долучаються до українських справ, — це формує їхнє розуміння, ким вони є", — додає Богдан Райчинець.

Але лише родини — замало. Важливу роль відіграє громада: культурне середовище, де українська не виняток, а норма. "Ми маємо створювати такі простори: школи, гуртки, часописи, як-от Пороги. Там діти бачать, що бути українцем — це живе, сучасне і своє", — додає він.

ЯК РОСІЯ ОРГАНІЗОВУЄ "ПОБЕДОБЕСІЄ" ПО ВСЬОМУ СВІТУ

Для Кремля історія, з одного боку, є зброєю, а з другого — релігією. Тут є свої "святі" пророки й мученики — від Олександра Невського до Арсена "Мотороли" Павлова. Є свяятий день — 9 травня. Є ритуали, головний із яких — парад на День перемоги. Є священна символіка й атрибутика: георгіївська стрічка і, звісно ж, російський трико́лор. Є місія — бути "останнім оплотом традиційних цінностей" у "збожеволілому світі" так званих ґендерних свобод. Є, нарешті, набір догматів і міфів: "Росія не програла жодної війни", "Росія врятувала світ від фашизму", "росіяни й українці — один народ" тощо.

У пізньому Радянському Союзі 9 травня також відзначали пиш-но, і це свято стало одним із основних елементів радянської ідентичності. Цікаво, що 9 травня зробили вихідним і провели військовий парад лише через 20 років після закінчення війни — у 1965-му, на початку правління Леоніда Брежнєва, який у 1980-х став символом деградації. У радянські часи висунули основні ідеологічні тези, які використовуються і нині. І, як бачимо, ці тези працюють. Їх повторюють президенти Угорщини і Словаччини, навіть Дональд Трамп.

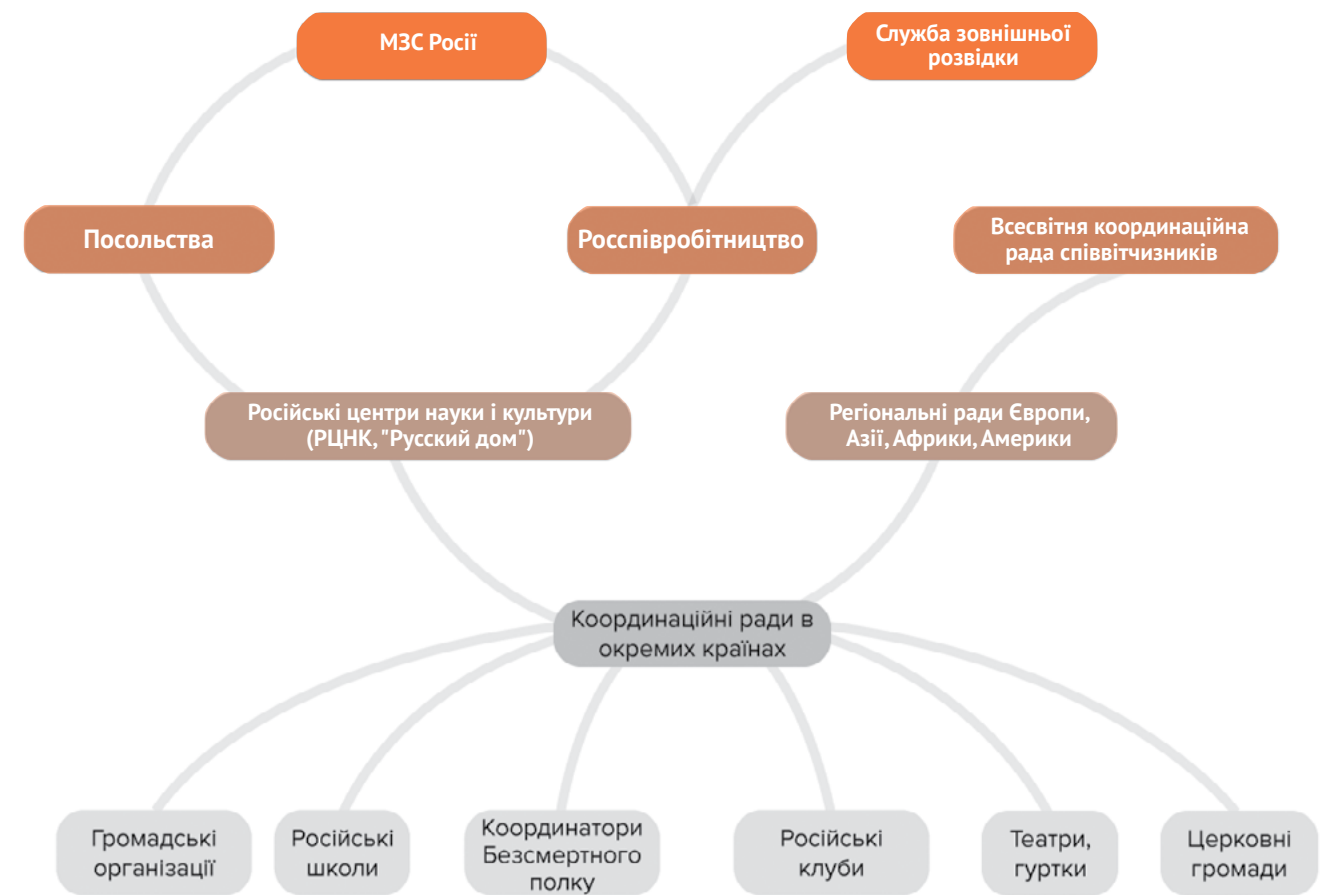
Росія вкладає величезні ресурси, щоб підтримувати і поширювати у світі тези про свою участь у Другій світовій війні. І використовує ці наративи для здобуття підтримки й виправдання війни проти України.

"РОСІЙСЬКІ ДОМИ"

Важка місія поширення наративів "победобесія" за кордоном лягає на плечі місцевих об'єднань співвітчизників, які координує федеральне агентство Росспівробітництво. Передусім це так звані "Російські домаи". Їх понад 80 у 71 країні.

Ще за раннього Радянського Союзу російські спецслужби вважали співпрацю зі співвітчизниками за кордоном одним із пріоритетів агентурної діяльності. До лав шпигунів вербували і емігрантів, які тікали з "тюрми

Як влаштована мережа підтримки співвітчизників

ТЕКСТУОРГ.УА

народів", і нащадків білогвардійців, і тих, хто приїздив до СРСР у поодинокі туристичні чи ділові поїздки.

Нинішнє Росспівробітництво, нащадок радянських служб із роботи з емігрантами, де-факто є прикриттям, під яким працюють агенти різних розвідувальних відомств. Працівники Служби зовнішньої розвідки, "Російських домів" і Російських центрів науки і культури, як називають місцеві офіси Росспівробітництва, часто є кадровими службовцями саме цього органу.

У дні святкування перемоги у "Великій Вітчизняній" їм доводиться тяжко працювати. До справи підходять системно. Організовується увесь спектр подій від начебто нейтральних, у яких довірливі іноземці не бачать ніякої пропаганди, до відвертих і прямолінійних.

Цього року "победобесіє" триває близько двох тижнів.

25–27 квітня в "Російських домах" писали "диктанти перемоги". Залучали співвітчизників та іноземців. За словами директора Служби зовнішньої розвідки Росії Сергія Нарішкіна, мета «Диктанту Перемоги» партії «Єдина Росія» була і залишається незмінною — відстоювати "історичну правду", формувати стійкі знання про велику вітчизняну війну та спонукати учасників акції розширювати свій історичний кругозір".

У цей самий час відбувається інша акція — "Георгіївська стрічка": працівники "Домів" роздавали георгіївські стрічки і російські прапорці на вулицях іноземних міст

і розповідали про велич Червоної армії та силу Росії. Було роздано 30 тисяч стрічок.

Дмитро Кисельов, топпропагандист, менеджер цього проєкту, генеральний директор медіагрупи "Россия сегодня", не приховує, що стрічка стала й символом війни Росії проти України: "Останніми роками георгіївська стрічка набула додаткового значення — вона символізує не лише ціну страшно́ї війни минулого, а й прагнення Росії до перемоги в нинішній боротьбі проти українського нацизму та європейського фашизму".

"Російські домаи" організовують лекції, конференції, семінари, щоб пояснити це несвідомим європейцям. Одне з головних завдань — нагадати важливий для СРСР, але не зовсім правдивий міф, що саме СРСР врятував Європу від Гітлера. Але, по-перше, Гітлера перемогла коаліція, і без поставок зі США в СРСР перемоги могло б і не бути. По-друге, Британія воювала з Гітлером починаючи з 1939 року, у той час коли Москва й Берлін підписували договір про дружбу і ділили Центральну Європу. Паралельно під шумок святкових днів Росспівробітництво ідеалізує російську війну проти України. Наприклад, у Дар-ес-Саламі (Танзанія) на презентації книжки радянських письменників про "велику вітчизняну війну" мовою суахілі організатори провели виставку "Літописці історії — спіраль часу крізь об'єктиви фотокамер", де наводили брехливі паралелі між війною 1940-х і сьогодишньою російсько-українською війною.

Виставка «Загинули за правду», Нью-Делі (Індія)

У Гюмрі (Вірменія) показують фільм "Донбас. Визнаний". У Каїрі (Єгипет) відбулася прем'єра стрічки про Донбас "Хто, як не ми". У Кабулі (Афганістан) демонструють фільми "Хроніки СВО", "Про СВОїх" і документалку "Токсична війна України", яка *"визначає непривабливі факти систематичного застосування ЗСУ токсичних хімічних речовин у зоні СВО"*.

Також синхронно "Російські доми" запускають інформаційні кампанії, розповідаючи про "зростання російської економіки вдвічі", про будівництво Кримського мосту та про "нацистів в Україні", які влаштували 2 травня 2014 року "одеську Хатинь", спалили проросійських активістів у Будинку профспілок.

Нагадаємо, що справжньої журналістики в Росії та на окупованих територіях не існує в принципі. Усі "журналісти" там фактично є пропагандистами, які працюють за державні гроші.

Серед "справжніх" журналістів можна було розгледіти російських пропагандистів, чилійсько-американського конспіролога Гонсало Ліру та проросійського українського белетриста Олеса Бузину.

Виставка проводиться в низці країн: Іспанії, Лівані, Танзанії, Палестині, Люксембурзі, Фінляндії, Киргизстані, Туреччині, Індії (містах Нью-Делі та Ченнай), Сербії та Афганістані.

Окрім того, "Російські доми" запрошують до себе активних прихильників війни. 3 травня в Анкарі виступали російські письменники та поети

Олександр Пелевін, Ігор Караулов, Андрій Полонський і Марія Ватутіна. На гостей чекав поетичний перформанс, який давав змогу ближче ознайомитися з *"сучасною російською поезією, у тому числі військовою, присвяченою СВО та подіям на Донбасі"*.

"Доми" організовують автопробіги з російською символікою, беруть участь в інших святкових заходах, висаджують дерева "пам'яті", але найпомітніший їх вплив в організації акції "Безсмертний полк".

"ДЄДИ ВОЄВАЛІ"

"Безсмертний полк" — назва руху в пам'ять про учасників "великої вітчизняної війни", а також назва акцій і маршів, які організовує цей рух. Учасники проходять колонами вулицями міст із фотографіями своїх родичів.

Рух легендарно як низовий. Він начебто бере початок у 2011 році з ініціативи томських журналістів.

3 травня 2025 року, вперше від 2019-го, росіяни провели акцію "Безсмертний полк" у Вашингтоні. З георгіївськими стрічками та портретами своїх родичів, радянською символікою та фотографіями Сталіна вони пройшли від Білого дому до Меморіалу Другої світової війни.

Загалом у період із 20 квітня по 6 травня росіяни провели понад 20 "Безсмертних полків" від Буенос-Айреса (Аргентина) до Токіо (Японія).

Марші заплановані також у передмісті Вашингтона (США), Мюнхені (Німеччина), Белграді (Сербія), Неаполі та Генуї (Італія) тощо.

Це яскравий приклад класичного інформаційно-пропагандистського заходу. З лозунгами, промовами і відповідною атрибутикою. Спосіб мобілізації прихильників. А підсумкова картинка має продемонструвати підтримку Росії в усьому світі.

Такі акції в Москві розглядають також як можливість прямо озвучити свої меседжі в західних столицях. Це потрібно, щоб легітимізувати російський дискурс, спробувати вивести його з маргінесу і ширше просунути в інформполе.

Наприклад, на 7–8 травня в Празі планувалися акція "80-річчя звільнення від фашизму. Ми не можемо мати мир" і мітинг "За відновлення відносин із РФ". Організатор — антиурядовий проросійський рух "Ne zakladnam SR". 9 травня 2025 року представники цієї організації ходитимуть центральними вулицями Праги з метою нібито вшанування жертв Другої світової війни.

Низку заходів по всій країні, спрямованих на глорифікацію Червоної армії, також запланували чеські комуністи.

ЕКСПОРТ КУЛЬТУ "ВВВ"

Ми виокремили кілька груп наративів, які Росія транслює на міжнародні спільноти. Частина з них постійні, а частина змінюється залежно від політичної ситуації. Кожен меседж ми проілюстрували виступами президентів Росії на Красній площі під час парадів на честь перемоги в Другій світової війни. Це яскраво демонструє, що президент Росії головний у кремлівській пропагандистській машині.

Росія врятувала Європу від Гітлера, звільнила європейські країни від нацистів.

"Звільнили держави Європи від загарбників, поклали край страшній трагедії Голокосту, врятували німецький народ від нацизму та його смертоносної ідеології. І неможливо навіть уявити, що стало б із світом, якби на його захист не стала Червона армія" (з виступу Путіна на параді 24.06.2020).

Росія пожертвувала життями за спасіння Європи.

"Заплатили за свободу Європи незворотну ціну: багато сотень тисяч воїнів загинули на чужині" (виступ Путіна на параді 24.06.2020).

Росія — головний рушій перемоги над Гітлером.

"Наша армія завдала нацизму вирішального нищівного удару, розгромила його в пил, визначила результат Другої світової війни" (виступ Путіна на параді 09.05.2016).

Росія зазнала найбільших втрат під час Другої світової війни

"Страшна, спопеляюча сила обрушилася тоді майже на всі країни Європи. Але найголовніший і найжорстокіший удар було завдано нашій Вітчизні" (виступ Путіна на параді 09.05.2006).

Росія — захисник справжньої пам'яті про Другу світову війну.

"Однак сьогодні подвиг народу, який врятував Європу і світ від рабства, знищення та жахів Голокосту, намагаються перекреслити, спотворити події війни, забути справжніх героїв, підробити, переписати і викривити саму історію" (виступ Путіна на параді 09.05.2018).

Група цих наративів формує образ Росії як рятівника Європи та світу загалом від "коричневої чуми" XX століття.

Ще у квітні 2022 року в Росії офіційно заборонили прирівнювати СРСР до нацистської Німеччини, а також заперечувати вирішальну роль радянського народу в розгромі нацистської Німеччини та гуманітарну місію СРСР під час визволення країн Європи.

Мета поширення цих наративів — апелювання до вдячності. Європу звільнили саме завдяки зусиллям Росії. Німці, австрійці та інші мусять завжди пам'ятати, що вони боржники Росії. А отже, з розумінням мають ставитися до росіян та їхніх національних інтересів. Путін так і заявив: *"І ми маємо велике моральне право — принципово й наполегливо відстоюва-*

ти свої позиції, бо саме наша країна прийняла на себе головний удар нацизму, зустріла його героїчним опором, пройшла через найтяжчі випробування, визначила сам результат тієї війни, розгромила ворога і принесла звільнення народам усього світу" (виступ Путіна на параді 09.05.2012).

Також ці меседжі відбілюють роль СРСР у Другій світовій війні. Замовчується пакт Молотова-Ріббентропа, яким утвердився мир між Союзом і нацистською Німеччиною, що розв'язало руки Гітлеру. Замовчується розділ Польщі між Берліном і Москвою. Замовчуються Зимова війна проти Фінляндії та інші агресивні кроки Сталіна. А допомога США ігнорується, як і участь Британії в Другій світовій війні.

На відміну від інших країн Росія не здалася фашизму.

"Ми завжди будемо пишатися тим, що радянський народ не здригнувся і не схилився перед жорстоким ворогом, коли деякі держави віддали перевагу сорому капітуляції, лицемірного погодження або прямої співпраці з нацистами" (виступ Путіна на параді 09.05.2018).

Росія продемонструвала витримку, силу та моральну перевагу.

"Радянський Союз прийняв на себе основний удар фашистів. Вони кинули на східний фронт три чверті своїх військ. Хотіли спопелити нашу країну. Але зустріли опір, безпрецедентний за мужністю і силою." (виступ Путіна на параді 24.06.2020).

Акція «Безсмертний полк», Колката (Індія)

Росію неможливо перемогти.

"Але ні, не було і не буде сили, яка змогла б підкорити наш народ" (виступ Путіна на параді 09.05.2017).

Росія не починає воєн, але якщо на неї нападають, то вона перемагає.

"Будь-яку агресію проти наших громадян буде гідно відсічено" (виступ Путіна на параді 09.05.2009).

Росія — безкомпромісний ворог антимілітаризму, ксенофобії, мілітаризму, нацизму, фашизму. А на Заході повертається нацизм.

"Багато з ідеологів нацизму, тих, хто був одержимий маревою теорією власної винятковості, сьогодні знову намагаються взяти її на озброєння. І не лише всілякі радикали та угруповання міжнародних терористів. Сьогодні ми бачимо збориська недобитих карателів та їхніх послідовників, спроби переписати історію, виправдати зрадників і злочинців" (виступ Путіна на параді 09.05.2021).

Ця група наративів покликана довести, що Росію неможливо перемогти на полі бою, що російський народ здатний витримати будь-які "витівки ворога" та відстояти свої інтереси. Західні країни забули уроки Другої світової війни, допускають і виховують нових неонацистів, а Росія — вічний їхній ворог, продовжувач справи СРСР у Другій світовій, захисник світу від людиноненавистницьких ідей і моральна сила.

І ці наративи знаходять підтримку серед проросійських політиків у світі, які починають їх повторювати.

Так, у липні 2024 року прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан заявив, що Росію неможливо перемогти на полі бою: *"Якщо подивитися на солдатів, зброю і технології, які використовуються у війні, то думку про те, щоб перемогти Росію, важко навіть припустити. Ймовірність того, чи можна взагалі перемогти Росію, неможливо прорахувати"*.

У квітні 2025 року словацький прем'єр Фіцо сказав, що в Україні воюють нацисти і фашисти: *"Ми всі говоримо про фашизм, нацизм і водночас мовчки терпимо те, що по Україні пересуваються війська з чітким маркуванням, пов'язані з рухами, які ми сьогодні вважаємо небезпечними і забороненими. Але оскільки це геополітичне протистояння, це нікого не хвилює"*. ■

Після зброї — наратив. Фронт у головах

Дар'я Каленюк — українська громадська активістка, журналіст та адвокат.
Співзасновниця та виконавчий директор київського Центру протидії корупції.

Перемир'я скоро не буде.

Якщо, раптом, станеться, то воно блискуче закінчиться. Або його буде важко відрізнити від повної капітуляції України.

Ми воюватимемо довго.

Основні бої точаться та далі триватимуть не тільки на фронті. Стратегія рф в умовах деградації зовнішньої політики США за Трампа — зупинити або суттєво зменшити Західну підтримку для нас та зруйнувати зсередини України нашу волю боротися. Після цього рф спробує взяти всю Україну під контроль не військовим способом, а за методичною грузинського сценарію.

Відхід Америки з Європи.

Поки західним бастіоном підтримки для України лишається Європа, але вона перебуває у вичікувально-замороженому стані та без якогось серйозного шокового поштовху не хоче рухатися потрібними для воєнного часу швидкостями. Максимально відтягнути відхід Америки з Європи — це наразі пріоритет європейських лідерів. Не буде ніякої коаліції рішучих з європейськими військами в Україні, якщо Америка не надасть хоча б своєї мовчазної згоди та безпекові гарантії Європі. Європа поки не спроможна повністю замінити всю військову та політичну допомогу, яку надавала Україні Америка Байдена. Основною причиною є укорінені десятиліттями безпекова залежність Європи від Америки. На болючі рішення, які полягають у суттєвому збільшенні витрат на оборону та чесної розмови з суспільством про реальну загрозу війни, готові далеко не всі європейські політики. Піде час на дозрівання Європи до рішучості боротися без безпекового лідерства США. Водночас Росіяни націлені зруйнувати єдність Європи та підіграти дезінтеграційні процеси.

В багатьох державах старої Європи нарощують популярність праворадикальні політичні рухи, які вже за 2-3 роки можуть суттєво підірвати демократичний устрій Німеччини чи Франції, розверта-

ючи ці країни в сторону рф за прикладом Угорщини та Словаччини. Саме на це розраховує рф в середньостроковому плануванні. Така стратегія суттєво підживлюється ідеологією Венса та Маска, які відкрито публічно підтримують праворадикальні рухи в Європі. Відновити економічні відносини з рф мріє також частина європейського бізнесу, котрий зник до дешевих російських енергоносіїв, тому залюбки вкладатиметься в політиків, які будуть готові зняти санкції з рф та нормалізувати відносини з оркостаном. Ворог розраховує на те, що Європа не встигне прокинутися до того, як праворадикальні симпатизатори рф прийдуть до влади у Берліні та Парижі.

Паралельно ворог спробує зламати волю українців боротися.

Унікальна єдність українського суспільства в 2022 році стала незламною нікому не зрозумілою стихією, яка сплинула наступ ворога та здивувала світ, народивши нестандартні інноваційні рішення. Весною 2022 року ворог усвідомив, що наша воля до боротьби є важливішою за зброю.

Росіяни намагаються зламати нас зсередини та паралізувати наш дух боротися через саботаж, корупцію та відкат реформ. Вони мали три роки аби адаптувати свої методички та наративи, які нас розколюють зсередини та послаблюють. Підніме вище го-

лову ворожа агентура та корумповані корисні ідіоти.

Посилюватиметься деградація державного апарату, який за своїм дизайном не спроможний масштабувати на національному рівні народжені знизу інноваційні оборонні рішення. Діятиме негативний відбір на ключові державні посади. Система п'яти менеджерів надалі цінуватиме лояльність, слухняність, аморфність більше за ініціативність, професійність, доброчесність. Поглиблюватиметься нездорова міжвідомча та міжпосадова недовіра. З метою концентрації та збереження влади будуть застосовуватися авторитарні механізми. Полювання ручного ДБР за військовими, активістами, політичними опонентами — яскравий приклад початку тенденції.

Безкарно вируватиме корупція в найбільш соціально чутливих темах, як можливість відкупитися від ТЦК, втекти за кордон від розслідування, дербанити державні гроші на зброю. Паралельний параліч прийняття критичних для війська змін та рішень попри вже очевидну втому та крик військових.

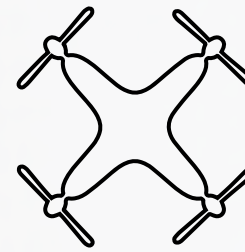
Поступовий відкат реформ, прийнятих ще після Революції Гідності, остаточно нас відкине від швидкої євроінтеграції. Не кажучи вже про неспроможність держави п'яти менеджерів втілювати десятки складних національних реформ щороку, якщо ми хочемо бути в ЄС до 2030-го. Це підірве і так хитку волю Європи нам допомагати і дасть сильні антиукраїнські аргументи європейським сателітам рф. На цьому етапі більшість українців гостро відчують, що таке грузинський сценарій поглинання країни ворогом.

Що робити?

Про це в наступному пості.

Qr посилання
на пост авторки

АРМІЯ 3D-ДРУКУ: ДРУКАРМІЯ В БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНУ

З початку повномасштабної війни в Україні технологія 3D-друку стала ключовим інструментом у підтримці оборонних сил. Проект Друкармія (англійською Print Army) що працює з початку конфлікту, об'єднує спільноту волонтерів не лише в Україні, але й по всьому світу. Його головна мета — виготовляти необхідні компоненти для української армії за допомогою 3D-принтерів, швидко, ефективно та з мінімальними витратами.

ЯК ПРАЦЮЄ ПРОЄКТ

Принцип роботи проекту простий. Військові підрозділи подають запит на конкретні вироби, які їм потрібні на фронті, наприклад, для дронів, стабілізатори для гранат чи медичне обладнання. Після реєстрації на веб-платформі drukarmy.org.ua волонтери починають друк деталей на своїх принтерах згідно з отриманими специфікаціями. Після цього готову продукцію відправляють на збірні пункти, звідки вона доставляється безпосередньо до військових частин.

На платформі зараз залучено понад **7 500 активних друкерів**, які використовують **більше ніж 9 000 принтерів**, що вже надрукували понад **240 тонн пластикових виробів**. Від 3D-друку залежить чимало військових операцій — від виробництва деталей для дронів до медичних інструментів і запчастин для техніки. Поточний обсяг замовлень становить понад **25 тонн пластику**, що свідчить про постійну потребу в цих виробках.

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ВОЛОНТЕРІВ

До проекту долучилися волонтери з **13 країн** за межами України, де друкуються деталі, що не є зброєю або її компонентами, щоб не порушувати міжнародне право. Зарубіжні хаби розташовані у Великій Британії, Німеччині, країнах Балтії та Польщі, а також в інших європейських країнах, включаючи Чехію.

Принтери, які фізично не розташовані в Україні, не друкують проекти, що можуть нагадувати зброю, а лише з розділу "міжнародний", оскільки в деяких країнах таке виробництво може бути забороненим.

УЧАСТЬ ЧЕХІЇ В ПРОЄКТІ

У Чехії головним координатором проекту є пан **Ярослав Геренек з Брна**. У Чехії наразі залучено **30+** друкерів із загальом **45+** принтерами. Виробництвом займаються волонтери та ентузіасти українського походження, чехи та словаки. Хаб збору, перевірки якості та відправки в Україну розташований у **Брні**. З Чехії вже було відправлено в Україну **600+** кілограмів деталей, надрукованих на 3D-принтерах. Чеська спільнота налічує **16 активних учасників**, які допомагають підтримувати оборону України.

ПЕРЕВАГИ ТА ВНЕСОК ПРОЄКТУ

Проект Друкармія має кілька ключових переваг. По-перше, децентралізований характер друку дозволяє виготовляти необхідні деталі швидко і гнучко, відповідно до потреб фронтових підрозділів. По-друге, завдяки 3D-друку знижуються витрати та збільшується доступність специфічних деталей, які інакше було б складно або дорого забезпечити. І, найголовніше, цей вид виробництва практично неможливо повністю зупинити противнику, оскільки він відбувається в приватних домівках і маленьких майстернях.

Якщо у вас є 3D-принтер і ви хочете долучитися до підтримки оборони України, це легко зробити. Достатньо зареєструватися на вебсайті проекту (drukarmy.org.ua) і почати приймати замовлення. Навіть без принтера ви можете долучитися як координатор або донор. Принтери, такі як BambuLab A1, **які можна придбати за приблизно 200 євро**, є ідеальним вибором для початківців.

СПІЛЬНОТА ТА ПІДТРИМКА

Спільнота Друкармія відкрита та дружня. На форумах та в чатах можна ділитися досвідом і вирішувати технічні питання. У Чехії ви можете звернутися до пана Ярослава Геренка, який надасть необхідну інформацію та підтримку. Для отримання більш детальної інформації та реєстрації відвідайте офіційний вебсайт проекту drukarmy.org.ua або Facebook-сторінки, вказані нижче.

НА ЗАВЕРШЕННЯ

Друкармія є прикладом того, як сучасні технології можуть допомогти в кризових ситуаціях і підтримати оборонні зусилля країни. Кожен надрукований виріб може бути різницею між успіхом та поразкою на фронті. Для всіх, хто бажає долучитися до захисту України та підтримати її армію, цей проект надає ідеальну можливість.

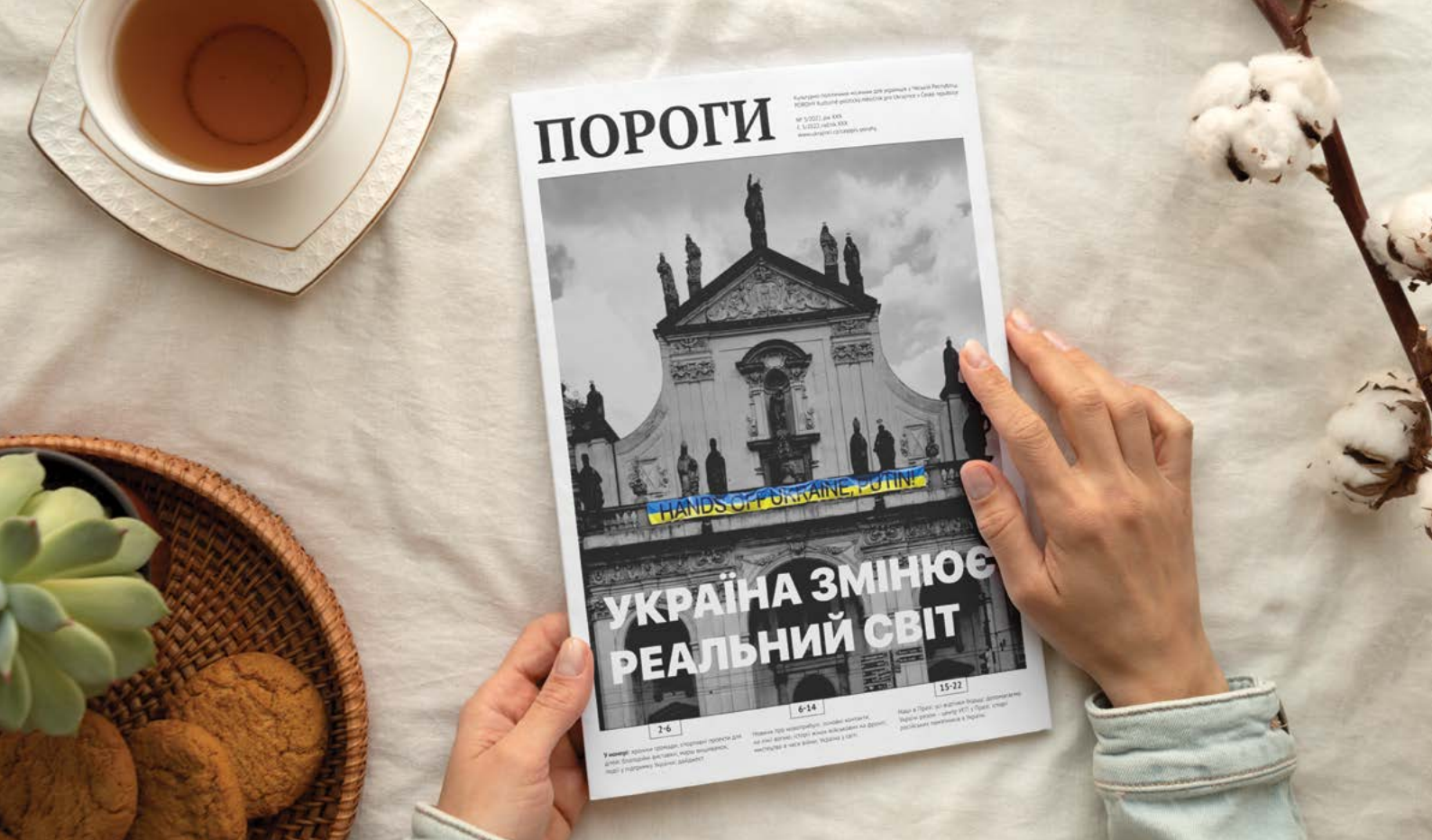
КОНТАКТИ ТА ІНФОРМАЦІЯ:

Ярослав Геренек
Телефон, Whatsup: +420702931140,
Telegram @gerenok
Email: yaroslavgerenok@gmail.com

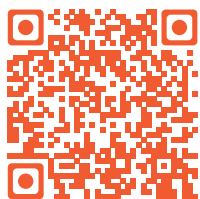
Друкармія

Вебсайт: drukarmy.org.ua/en
FB група Українська (міжнародна):
facebook.com/groups/517621483912615
Чеська FB група — закрита:
www.facebook.com/groups/1743588773112822

Представлення підсумував Іван Господар (залучений друкер і пропагандист)
ivanhospodar@gmail.com

Посилання
на формуляр

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА "ПОРОГИ" ВСЬОГО ЗА 700 CZK / РІК РАЗОМ З ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ

QR Platba

Замовити часопис можна так:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату
та адресу замовника.

Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

@ **instagram.com/porohyjournal**

facebook.com/
PorohyJournal

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 1/2025, рік XXXIII. Підписано до друку 10 травня 2025 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Тетяна Баланда, Олег Баланда. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Баланда, www.plttm.com. Використовуються повідомлення пресслужб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис видається із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: "Українська ініціатива в ЧР", Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** editorial@porohy.cz, www.porohy.cz; facebook.com/PorohyJournal; instagram.com/porohyjournal; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12 krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského "porih" – práh, říční práh. Číslo 12/2024, ročník XXX. Uzávěrka: 10. Května 2025. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. **Číslo připravili:** Tetana Balanda, Oleh Balanda. **Art director a redaktor:** Tetana Balanda, www.plttm.com. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Iniciativa v ČR, z.s., Vocelova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** editorial@porohy.cz, www.porohy.cz, facebook.com/PorohyJournal; instagram.com/porohyjournal; **číslo účtu:** 1925774379/0800.

